

The Building of a Family

1. בראשית פרק י"א

- (כו) ויחיי-תרח שבָּעִים שָׁנָה וַיֹּלֵד אֶת-אַבְרָם אֶת-נְחֹר וְאֶת-הָרֹן:
(כז) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת תְּרַח תְּרַח הוֹלִיד אֶת-אַבְרָם אֶת-נְחֹר וְאֶת-הָרֹן וְהָרֹן הוֹלִיד אֶת-לֹט:
(כח) וַיָּמָת הָרֹן עַל-פְּנֵי תְּרַח אָבִיו בְּאָרְץ מוֹלְדֹתוֹ מֵאֹר כְּשָׂדִים:
(כט) וַיִּקַּח אַבְרָם וְנְחֹר לָהֶם נָשִׁים שֵׁם אִשְׁת־אַבְרָם שָׂרִי וְשֵׁם אִשְׁת־נְחֹר מְלִכָּה בַת-הָרֹן אֵבִי-מְלִכָּה וְאָבִי יִסְכָּה:
(ל) וַתְּהִי שָׂרִי עֲקָרָה אִין לָהּ וָלֵד:
(לא) וַיִּקַּח תְּרַח אֶת-אַבְרָם בְּנֹו וְאֶת-לֹט בֶּן-הָרֹן בֶּן-בְּנֹו וְאֵת שָׂרִי כַלְתּוֹ אִשְׁת־אַבְרָם בְּנֹו וַיֵּצְאוּ אֹתָם מֵאֹר כְּשָׂדִים לָלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עַד-חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם:
(לב) וַיְהִי יְמֵי-תְּרַח חֲמֵשׁ שָׁנִים וּמֵאֲתַיִם שָׁנָה וַיָּמָת תְּרַח בְּחָרָן:

2. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת נח פרק י"א סימן כז'

(כז) ואלה תולדות תרח. זו הוסיף על תולדות שם שזכר למעלה, תרח תרח שני פעמים, הודיענו הכתוב כי עשה תשובה, וכן הוא אומר, ואתה תבא אל אבותיך בשלום (בראשית טו טו):

3. ילקוט שמעוני תורה פרשת נח רמז ס"ב ד"ה "מאי עביד אמרי"

וימת הרן על פני תרח [י"א, כ"ח] תרח מוכר צלמים הוה חד זמן נפק לחד אתר והושיב אברהם מוכר תחתיו הוה אתי בר נח בעי מזבין ליה א"ל בר כמה שנין את א"ל בר נ' בר ס' א"ל ווי להווא גברא דהוא בר נ' בר ס' ובעי למסגד להדין דעביד יומא דין כיון דהוי אמר ליה כן הוה מתבייש והולך חד זמן אתת חדא אתתא טעינא חד פינך דסלת אמרה ליה הא לך קרב קדמיהון קם נסב בוקלסא ותברינון יהב בוקלסא בידא דרבה דהוה ביניהון כיון דאתא אבוה א"ל מאן עבד לון כדיון א"ל מה נכפור מינך אתת חדא אתתא טעינא לי חד פינך דסלת אמרה לי קרב קדמיהון הוה דין אמר אנא אכיל

קודמוי ודין אמר אנא אכיל קודמוי קם חדא רבה דהוה ביניהון ונסב בוקלסא ותברינון א"ל מה את מפלי בי וידעיין אינון א"ל ולא ישמעו אזניך מה פיר מדבר נסביה ומסריה לנמרוד א"ל נסגוד לנורא א"ל נסגוד למיא דמטפין נורא א"ל נסגוד למיא א"ל נסגוד לעננא דטעיין מיא א"ל נסגוד לעננא א"ל נסגוד לרוחא דמבדרי לעננא א"ל נסגוד לרוחא א"ל נסגוד לבר נש דסביל רוחא א"ל מלין את משתעי אני איני משתחוה אלא לאור הריני משליכך לתוכו ויבא אלוה שאתה משתחוה לו ויציל אותך ממנו הוה תמן הרן ופליג אמר מה נפשך אי אברם נצח מן דאברם אנא ואי נמרוד נצח מן נמרוד אנא כיון שירד אברהם לכבשן האש וניצול א"ל מן דמאן את א"ל דאברם אנא נטלוהו והשליכוהו לאור ונחמרו בני מעיו ויצא ומת על פני תרח אביו [י"א, כ"ח]:

4. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת נח פרק י"א סימן כ"ח

[כח] וימת הרן על פני תרח אביו. בחיי אביו מת לפי שהשליכו את אברהם לכבשן האש ועלה משם לשלום, היו כולם אומרים על הרן לפי שהיה עובד לאש לכך נשא האש פנים לאברהם בשביל אחיו ולא הזיקו האור, מה עשה הקדוש ברוך הוא הוציא שביב אש מן הכבשן והרג את הרן:

5. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת נח פרק י"א סימן כ"ח

(כח) וימת הרן על פני תרח אביו. שעד עתה לא מת הבן לפני האב וזה למה מת, על מעשה אור כשדים שהי' אברם משבר אלילי תרח, ונתקנאו בו והשליכוהו לכבשן האש, והרן עמד להבעיר האש וליהטה אותו שלהבת, לכך נא' וימת הרן על פני תרח אביו

6. רמב"ן בראשית פרשת נח פרק י"א פסוק כ"ח

אברהם אבינו לא נולד בארץ כשדים, כי אבותיו בני שם היו, וכשדים וכל ארץ שנער ארצות בני חם. והכתוב אמר ויגד לאברם העברי (להלן יד יג), לא הכשדי, וכתוב (יהושע כד ב) בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור. ומלת מעולם תורה כי משם תולדותיו מאז, וכתוב (שם ג) ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר. וראיה לדבר, כי נחור בחרן היה, ואם היה מקום תרח אור כשדים בארץ שנער, והכתוב ספר כי בצאתו מאור כשדים לא לקח אתו רק אברם בנו ולוט בן הרן בן בנו ושרי כלתו, אם כן היה נחור נשאר בארץ כשדים:

אבל באמת ארץ מולדתם ארץ ארם היא בעבר הנהר, והיא מנחלת אבותיו מעולם, והכתוב אומר בבני שם (לעיל י ל) ויהי מושבם ממשא בואכה ספרה הר הקדם, והוא שם כולל, כדכתיב (שם לא) בארצותם לגוייהם. וכתוב (במדבר כג ז) מן ארם ינחין בלק מלך מואב מהררי קדם, והנה הוא ואבותיו מן הארץ ההיא מעולם:

ומצינו בתלמוד (ב"ב צא א) כי אברהם נחשב בכותא, וזאת העיר איננה בארץ כשדים, דכתיב (מ"ב יז כד) ויבא מלך אשור מבבל ומכותא ומעוה ומחמת, וכתוב (שם ל) ואנשי בבל עשו את סכות בנות ואנשי כות עשו את נרגל, אבל יראה כי היא עיר בעבר הנהר בארץ ארם נהרים, כי חרן שם עיר בארץ ארם נהרים, דכתיב (להלן כד י) וילך אל ארם נהרים אל עיר נחור שהיא חרן:

ועוד חקרנו וידענו על פי תלמידים רבים שהיו יושבי הארץ ההיא, כי כותא עיר גדולה בין חרן ובין אשור רחוקה ממדינת בבל, ובינה ובין חרן כמו ששה ימים, אבל היא נכללת בעבר הנהר בעבור היותה בין ארם נהרים ובין נהר פרת גבול ארץ ישראל, ובין חדקל ההולך קדמת אשור. והנה תרח הוליד בניו הגדולים אברהם ונחור בעבר הנהר ארץ אבותיו, והלך לו עם אברהם בנו אל ארץ כשדים ושם נולד לו בנו הקטן הרן, ונשאר נחור בנו בעבר הנהר בעיר חרן, או שנולד בעיר ההיא או שנתישב בה מכותא. וזה טעם בארץ מולדתו באור כשדים - כי שם מולדתו של הרן לבדו:

והענין המקובל הזה נמצא גם כן בספר קדמוני הגוים כמו שכתב הרב במורה הנבוכים (ג כט), כי הזכירו בספר "עבודת האכרים המצרים" כי אברם אשר נולד בכותא חלק על דעת ההמון שהיו עובדים השמש, ונתן המלך אותו בבית הסוהר והיה עמהם בתוכחות ימים רבים שם, אחר כך פחד המלך שישחית עליו ארצו ויסיר בני האדם מאמונתם וגרש אותו אל קצה ארץ כנען אחר שלקח כל הוננו. והנה על כל פנים במקום ההוא בארץ כשדים נעשה נס לאברהם אבינו, או נס נסתה, שנתן בלב אותו המלך להצילו ושלא ימיתנו והוציא אותו מבית הסוהר שילך לנפש, או נס מפורסם שהשליכו לכבשן האש וניצל כדברי רבותינו:

ואל יפתה אותך רבי אברהם בקושיותיו שאומר שלא ספר הכתוב זה הפלא, כי עוד אתן לך טעם וראיה בזה ובכיוצא בו (להלן מו טו). אבל הגוים ההם לא הזכירו זה בספרם לפי שהם חולקים על דעתו, והיו חושבים בנסו שהוא מעשה כשפים כענין משה רבינו עם המצרים בתחילת מעשיו. ומפני זה לא הזכיר עוד הכתוב הנס הזה כי היה צריך להזכיר דברי החולקים עליו כאשר הזכיר דברי חרטומי מצרים, ולא נתבארו דברי אברהם עמהם כאשר נתבארו דברי משה רבינו בסוף:

וזהו שאמר הכתוב (להלן טו ז) אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה, כי מלת "הוצאתיך" תלמד על נס, כי לא אמר "אשר לקחתך מאור כשדים", אבל אמר "הוצאתיך", שהוציא ממסגר אסיר, כמו אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שמות כ ב). ואמר לתת לך את הארץ הזאת לרשתה, כי מעת הוציאו אותו מאור כשדים היה הרצון לפניו יתעלה שיגדלנו ויתן לו את הארץ ההיא, ותרח אביו ואברהם היה בלבם מן היום ההוא שנצל שילכו אל ארץ כנען להתרחק מארץ כשדים מפחד המלך, כי חרן קרוב להם, ועם אחד ושפה אחת לכלם, כי לשון ארמית לשניהם, ורצו ללכת אל עם אשר לא ישמע לשונו המלך ההוא ועמו:

וזהו טעם ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן, אשר שם משפחותיהם ואבותיהם מעולם, וישבו ביניהם ונתעכבו שם ימים רבים. ושם נצטוו אברהם לעשות מה שעלה בדעתו ללכת ארצה כנען ועזב את אביו, ומת שם בחרן ארצו, והוא הלך עם אשתו ולוט בן אחיו ארצה כנען. וזהו שאמר הכתוב (יהושע כד ג) וקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען, כי בעבר הנהר נצטוו בזה, ומשם לקחו והוליכו בכל ארץ כנען:

7. רבינו בחיי בראשית פרק י"א פסוק כ"ח

(כח) וימת הרן על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור כשדים. הכתוב הזה יודיע אותנו מעלתו של אברהם שמסר עצמו למיתה על אמונת ה' יתברך, ואלמלא רמז הכתוב הזה היה ראוי להודיענו תחלה מעלתו של אברהם והנהגתו ומדותיו, ואז: (בראשית יב, א) "ויאמר ה' אל אברם", כי איך יתכן להיות דבור השם יתברך לאדם ולא הודיענו תחלה מי הוא, שהרי בנח לא בא אליו הדבור "ויאמר אלהים לנח" עד שהודיענו תחלה מדותיו שהיה "איש צדיק תמים". וע"כ בא הרמז בכתוב הזה והעדות על מעלת אברהם בענין אור כשדים, שעליו היה ראוי שיהיה דבור השכינה מדבר עמו,

8. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק א'

א בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדולה, ונבערה עצת חכמי אותו הדור; ואנוש עצמו, מן הטועים. וזו הייתה טעותם: אמרו הואיל והאל ברא כוכבים אלו וגלגלים אלו להנהיג את העולם, ונתנם במרום, וחלק להם כבוד, והם שמשים המשמשים לפניו--ראויים הם לשבחם ולפארם, ולחלוק להם כבוד. וזה הוא רצון האל ברוך הוא, לגדל ולכבד מי שגידלו וכיבדו, כמו שהמלך רוצה לכבד עבדיו והעומדים לפניו, וזה הוא כיבודו של מלך.

ב כיון שעלה דבר זה על ליבם, התחילו לבנות לכוכבים היכלות, ולהקריב להם קרבנות, ולשבחם ולפארם בדברים, ולהשתחוות למולך--כדי להשיג רצון הבורא, בדעתם הרעה. וזה, היה עיקר עבודה זרה.

ג וכך הם אומרים עובדיהם היודעים עיקרה, לא שהם אומרים שאין שם אלוה אלא כוכב זה. הוא שירמיהו אומר "מי לא ייראך מלך הגויים, כי לך יאתה . . ." (ירמיהו ז, ח)--כלומר, הכול יודעין שאתה הוא האל לבדך; אבל טעותם וכסילותם, שמדמין שזה ההבל רצונך הוא.

ד [ב] ואחר שארכו הימים, עמדו בבני אדם נביאי שקר, ואמרו שהאל ציווה להם ואמר להם: עבדו כוכב פלוני, או כל הכוכבים, והקריבו לו ונסכו לו כך וכך, ובנו לו היכל ועשו צורתו כדי להשתחוות לה--כל העם הנשים והקטנים ושאר עם הארץ. ומודיע להם צורה שבדה מליבו, ואומר זו היא צורת הכוכב הפלוני שהודיעוהו בבואו.

ה והתחילו על דרך זו לעשות צורות בהיכלות ותחת האילנות ובראשי ההרים ועל הגבעות, ומתקבצים ומשתחוים להם; ואומרים לכל העם שזו הצורה מטיבה ומריעה, וראוי לעובדה וליראה ממנה. והכומרים אומרים להם שבעבודה זו, תרבו ותצליחו; ועשו כך וכך, ואל תעשו כך וכך.

ו והתחילו כוזבים אחרים, לעמוד ולומר שהכוכב עצמו או הגלגל עצמו או המלאך דיבר עימם ואמר להם, עבדוני בכך וכך, והודיע להם דרך עבודתו, ועשו כך, ואל תעשו כך. ופשט דבר זה בכל העולם, לעבוד את הצורות בעבודות משונות זו מזו, ולהקריב להן, ולהשתחוות.

ז וכיון שארכו הימים, נשתקע השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם, ולא הכירוהו: ונמצאו כל עם הארץ והנשים והקטנים, אינן יודעין אלא הצורה של עץ ואבן וההיכל של בניין, שנתחנכו מקטנותן להשתחוות להן ולעבודן, ולהישבע בשמן.

ח והחכמים שהיו בהן כגון הכומריין וכיוצא בהן, מדמין שאין שם אלוה אלא הכוכבים והגלגלים שנעשו הצורות האלו בגלגל ולדמותן. אבל צור העולמים, לא היה שם מכירו ולא יודעו, אלא יחידים בעולם, כגון חנוך ומתושלח ונוח ושם ועבר. ועל דרך זו, היה העולם מתגלגל והולך, עד שנולד עמודו של עולם, שהוא אברהם אבינו עליו השלום.

ט [ג] כיון שנגמל איתן זה, התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן, ולחשוב ביום ובלילה, והיה תמיה: היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד, ולא יהיה לו מנהיג; ומי יסבב אותו, לפי שאי אפשר שיסבב את עצמו. ולא היה לו לא מלמד ולא מודיע דבר, אלא מושקע באור כשדים בין עובדי עבודה זרה הטיפשים.

י ואיביו ואימו וכל העם עובדים עבודה זרה, והוא היה עובד עימהן. וליבו משוטט ומבין, עד שהשיג דרך האמת, והבין קו הצדק, מדעתו הנכונה; וידע שיש שם אלוה אחד, והוא מנהיג הגלגל, והוא ברא הכול, ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו. יא וידע שכל העם טועים, ודבר שגרם להם לטעות, זה שעובדים את הכוכבים ואת הצורות, עד שאבד האמת מדעתם; ובן ארבעים שנה, הכיר אברהם את בוראו.

יב כיון שהכיר וידע, התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עימהם, ולומר שאין זו דרך האמת, שאתם הולכים בה. ושיבר הצלמים, והתחיל להודיע לעם, שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם, ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך--כדי שיכירוהו כל הברואים הבאים; וראוי לאבד ולשבר כל הצורות, כדי שלא יטעו בהן כל העם, כמו אלו שהן מדמין, שאין שם אלוה אלא אלו.

יג כיון שגבר עליהם בראיותיו, ביקש המלך להורגו; נעשה לו נס, ויצא לחרן. והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העם, ולהודיעם שיש אלוה אחד לכל העולם, ולו ראוי לעבוד. והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה, עד שהגיע לארץ כנען, והוא קורא, שנאמר "ויקרא שם--בשם ה', אל עולם" (בראשית כא, לג).

יד וכיון שהיו העם מתקבצין לו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד לפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבות, והם אנשי בית אברהם. ושתל בליבם העיקר הגדול הזה, וחיבר בו ספרים. והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומחזיר; ויצחק הודיעו ליעקוב ומינהו ללמד, וישב מלמד ומחזיר כל הנלווים אליו.

9. רבינו בחיי בראשית פרשת נח פרק י"א פסוק ל'

(ל) ותהי שרי עקרה אין לה ולד. יש נשים שוהות זמן מרובה שהן עקרות ואח"כ יש להם בנים, והגיד הכתוב שהיתה "עקרה", והוסיף ואמר "אין לה ולד", כלומר שאין בטבעה להיות לה ולד לעולם. וע"כ הסכימו שניהם אברהם ושרי לצאת משם וללכת ארצה כנען, אולי בזכות הארץ הקדושה יבנו שם. ואף על פי שאמר הכתוב: ויקח תרח, ידוע כי אברם היה העקר, אבל לפי שהיה אברם מכבד את אביו והלך אחריו ומשים אותו אדון לכל ביתו, אמר "ויקח תרח", כאלו תרח היה העקר, כי ההולכים עמהם שרי ולוט היו, וידוע כי בעבור אברם היו הולכים, לא בעבור תרח, וכן מצינו בלוט שאף אחרי מות תרח היה הולך את אברם.

10. מלבי"ם בראשית פרשת נח פרק י"א פסוק ל'

ויקח תרח. כל מה שספר עד הנה הוא הצעה להודיע הסבה שהניע את תרח לצאת לארץ כנען, כי באשר הרוך מת ואברהם לא ילד, היתה משפחתו קטנה, ובעת ההיא מי שלא היו לו בנים רבים היה חדל כח ורפה ידיים, כי האב היה ראש המשפחה, ובהכרח היה כטפל אל נחור אביו שהוליד בנים ובנות, וגם שראה שאברהם בנו נרדף מנמרוד, ואף שניצול בנס לא כל יומא מתרחיש ניסא, וע"כ יצא ללכת לארץ כנען, ששם היו בני שם בעת ההיא שנפרדו מבני חם ונמרוד מלכם, ושם היו גם בית אביו ושם ימלט מחמת נמרוד וממשלתו:

11. אבן עזרא בראשית שיטה אחרת - פירוש פרק י"א פסוק ל"א

(לא) וטעם ללכת ארצה כנען כי השם אמר לאברהם לך לך מארצך (ברא' יב א). והנה הטעם - וכבר אמר השם. כמו: ויאמר יי אל משה אמור אל בני ישראל אתם עם קשה עורף (שמות לג, ה), ופרשיות רבות כזאת:

12. רד"ק בראשית פרשת נח פרק י"א פסוק ל"א

(לא) ויקח תרח - אחר שאמר האל לאברם לך לך, ואמר אברם לתרח אביו בשם האל, כי האל צוהו לצאת מן הארץ נתרצה לדבר בנו ויצא עמו ואחר שנתרצה לצאת תלה עיקר המעשה בו כי הוא האב והיוצאים בניו לו, ונחר לא רצה לצאת מן הארץ ההיא ולקח תרח לוט עמו לפי שלא היה לו אביו חי והיה סמוך עליו ולקחו עמו שיהיה עמו כאשר יהיה שם:

ויצאו אתם - כאן תלה היציאה באברם כי הוא היה עיקר כי לו היה הציווי (ובאמת אשתו עמו) ויצאו תרח ובן בנו ועבדיהם ושפחותיהם עם אברם ואשתו; וזהו שאמר אֶתָם:

ללכת ארצה כנען - והנה האל לא אמר לאברם שילך לארץ כנען אלא אל הארץ אשר אראך, אלא שבצאת אברם מאור כשדים ומן הארץ ההיא שהיא ארץ ארם יפגע תחלה בארץ כנען וידע אברם כי בהיותו בארץ כנען יאמר לו האל אם היא הארץ אשר אמר לו או אחרת:

וישבו שם - כי תרח אף על פי שיצא ללכת ארצה כנען, כשהגיע לחרון לא מצא בלבו לצאת מארצו לגמרי וישב בחרון שהיא על הספר וקרובה לארץ כנען, כדי שיהיה קרוב לאברם, וישב שם עד שמת ואברם הלך לו לארץ כנען במצות האל עליו.

13. מלבי"ם בראשית פרשת נח פרק י"א פסוק ל"א

(לא) ויקח תרח, הוא לא לקח רק את אברם בנו שהוא היה בסכנה מקצף נמרוד, כי נחור לא הלך עמו ללכת לכנען שהוא עבד ע"ז, כמ"ש אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו, רק שלוט מצד שהוא בן הרן וגם עליו היה חשד המלך שהוא אויב לו כי הוא גואל הדם של אביו. ושרי מצד שהיא אשת אברם, ויצאו אתם ר"ל עם אברם ותרח, והיה היציאה ללכת ארצה כנען. רק כשבאו עד חרן ששם לא הגיעה ממשלת נמרוד נשארו יושבים שם, וכמ"ש הרי"א שהיה בהשגחת ה' שתרח לא יצא לא"י, כדי שיהיה אברהם נפרד מבית אביו שהיו עובדי אלילים, ושלא ישתתפו בית אביו בברכת ה' עליו ובירושת הארץ, וכמ"ש וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו, ומבואר שאח"כ התישב גם נחור שם, הגם שלא רצה ללכת אל ארץ כנען שהיא ארץ רחוקה:

14. העמק דבר בראשית פרשת נח פרק י"א פסוק ל"א

(לא) ויקח תרח את אברם בנו וגו' ללכת ארצה כנען. אף על גב שלא היה עוד מאמר ה' לאברהם אבינו, מכ"מ כבר היה הערה מן השמים וראה מרחוק קדושת הארץ, וכמ"ש כ להלך ט"ו ז'. והא דכתיב ויקח תרח וגו', אף על גב דעיקר רצון אותה יציאה היה אברם ובעצתו, מכ"מ כיון שהיה אברם שקוע ברעיונות אלקיות או חכמות, ולא יכול להנהיג נסיעה הוא וביתו, על כן נמסר הנסיעה לאביו והוא לקח את אברם וכל הכבודה על ידו:

15. רד"ק בראשית פרשת נח פרק י"א פסוק ל"ב

וימת תרח בחרן - להודיע כי לא הניח גלוליו ולא יצא ממקומו אלא לאהבת בנו, לא ששנה אמונתו ויצא לאהבת האל, שהרי נתעבב בחרן עד שמת שם ואלו עשה תשובה והניח גלוליו וחזר לעבודת האל ולאמונתו, באבדו בנו היה נכנס לפי דרכו לארץ כנען במצות האל לבנו ולא היה מתעבב בחרן; ואפשר שהיה נשמר בשאר מצות בני נח, כי אברהם אבינו היה מדריכו בדרך ישרה בכל כחו, אבל בעבודת אלהים אחרים היו הדורות ההם משוקעים בה ולא היו יכולים לפרד ממנה אלא בקושי ואותה עבודה לא עזב תרח, והרי יהושע הנביא העיד עליו ואמר "בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים" (כ"ד) ואלו היה בעל תשובה לא אמר עליו כן. ונו"ן מחרן מלופפת ודרשו בו להודיע כי בחרון אף האל המיתו שלא עשה תשובה ויש דרש אחר שעשה תשובה מדכתיב "ואתה תבוא אל אבותיך בשלום":